

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændring af vandløbsloven og II. forslag til lov om ændring af lov om landvæsensretter.

(Afgivet af udvalget den 14. marts 1969).

Udvalget har holdt 12 møder og har herunder haft samråd med landbrugsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget. To af spørgsmålene er med ministerens besvarelser optrykt som bilag til betænkningen.

Der er dels i folketingsåret 1967-68 (2. samling), dels i indeværende folketingsår modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra

Amtsrådsforeningen i Danmark,
Bymæssige Kommuner,
Den danske Købstadforening,
De samvirkende Kommunalforeninger i Danmark,
Andelsselskabet Gudenåcentralen,
A/S Hasle Klinker og Chamottestensfabrik,
Danmarks Naturfredningsforening,
De samvirkende danske Husmandsforeninger,
De samvirkende danske Landboforeninger,
Fiskeriorganisationernes Samarbejdsudvalg mod Vandforurening,
Distriktsbestyrer P. Gregers-Hansen,
Haderslev amts vandinspektorat,
Industrirådet,
Konsulent J. Kongstad og distriktsbestyrer Ejvind Nielsen,
Københavns magistrat,
Sammenslutningen af landvæsenskommissionsformænd og Sammenslutningen af teknisk sagkyndige i vandløbssager,
Sammenslutningen af landvæsensnævnsformænd i Danmark samt
Sportsfiskersammenslutningen „Gelsåen“ og Bredejerforeningen ved Gelsåen.

Ad I. forslag til lov om ændring af vandløbsloven.

Udvalget har med landbrugsministeren drøftet formuleringen af den foreslåede § 5, stk. 1, nr. 3, og et flertal (udvalget med undtagelse af socialistisk folkepartis medlem) er herefter enige om at ændre „afløb fra ensilagebeholdere og ajlebeholdere“ til „ensilagesaft og ajle“, fordi en klar regel må foretrækkes. Udvalgets flertal finder det ikke nødvendigt at forbyde afløb af møddingsvand i § 5, stk. 1, nr. 3. Møddingsvand vil oftest i det væsentlige bestå af regnvand og derfor være uskadeligt. I de tilfælde, hvor denne forudsætning viser sig urigtig, vil forholdet være omfattet af § 5, stk. 1, nr. 4. Et mindretal (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) er med udvalgets flertal enig i, at „afløb fra ensilagebeholdere og ajlebeholdere“ i § 5, stk. 1, nr. 3, bør ændres til „ensilagesaft og ajle“, men finder, at bestemmelsen yderligere bør omfatte møddingsvand, som efter mindretallets opfattelse kan være stærkt forurenende og ødelæggende for vandløbets naturlige tilstand. Mindretallet har herom stillet nedenstående ændringsforslag nr. 3.

Under udvalgets forhandlinger har været fremdraget tilfælde, hvor en rørlagt strækning af et vandløb skal forsøges som følge af, at der tilføres vandløbet oven for den rørlagte strækning forøget tilstrømning fra veje og bebyggelse eller af spildevand. Det er udvalgets opfattelse, at det i de tilfælde, hvor rørledningen er rimeligt dimensioneret i forhold til den naturlige afstrømning på det

pågældende sted på tidspunktet for rørlægningens foretagelse, må følge af lovens § 100, stk. 1 og 2, at vandløbsretterne normalt vil pålægge den senere tilkomne bebyggelse eller forøgede vejanlæg at betale for omlægningen af rørledningen.

Udvalget har overvejet, om der i lovens tekst burde medtages en bestemmelse om, at dambrug skal forsynes med egnede foranstaltninger til at sikre, at forurenende stoffer i afløbet tilbageholdes inden afledningen til vandløb. Udvalget er med ministeren enig i, at de fornødne regler i det enkelte tilfælde fastsættes i vandløbsrettens kendelse. Ældre kendelser vedrørende bestående anlæg vil kunne tages op til revision, såfremt kendelsernes bestemmelser ikke sikrer tilfredsstillende forhold for vandløbet. Hvis erfaringerne i landbrugs- og fiskeriministerierne og hos de kommunale myndigheder taler for fastsættelse af almindelige regler, vil dette kunne ske i henhold til den foreslåede § 71, stk. 3, jfr. § 5 a, stk. 1, hvorefter afløb fra dambrug behandles efter reglerne for spildevandsanlæg i lovens kap. XI.

Udvalget har endvidere overvejet, om der i lovens tekst burde medtages en bestemmelse om, at afskåret grøde skal fjernes fra vandløbene. Et *flertal* (udvalget med undtagelse af socialistisk folkepartis medlem) er med landbrugsministeren enig i, at amtsråd og kommunalbestyrelser i medfør af § 12, stk. 1, litra d, kan fastsætte det fornødne herom i regulativerne for de offentlige vandløb. Hvis kommunen ikke ønsker at træffe sådan bestemmelse, kan de i vandløbet interesserede indbringe spørgsmålet for vandløbsretten, der efter lovens § 36 om fornødent vil kunne bestemme, at den hidtidige vedligeholdelse skal udvides til også at omfatte optagelse af grøden. Kommunalbestyrelsen kan under en sådan sag eller under en særlig sag efter § 36, stk. 1, få vandløbsrettens afgørelse for, at de i grødeoptagningen interesserede pålignes et efter forholdene afpasset bidrag til den fremtidige vedligeholdelse. Vandløbsrettens afgørelse skal optages i regulativet efter § 12, stk. 1, litra c. Udvalget henstiller, at landbrugsministeren i det omfang, det er muligt, foranlediger, at de kommunale myndigheder drager omsorg for, at den afskårne grøde,

der fremkommer ved vedligeholdelsen af offentlige vandløb, optages så effektivt, som det er muligt. Et *mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) er af den opfattelse, at det bør fastslås i lovens tekst, at afskåret grøde skal fjernes fra vandløbene, og stiller herom nedenstående ændringsforslag nr. 22.

Med hensyn til hegning langs vandløb finder udvalget, at landvæsensnævnene kan træffe bestemmelse om hegn langs private vandløb gennem arealer, der benyttes til løsdrift, samtidig med at nævnet træffer bestemmelse om vandløbets regulering eller dets vedligeholdelse. For offentlige vandløbs vedkommende kan vedkommende kommunalbestyrelse fastsætte de nødvendige bestemmelser om hegning i henhold til lovens § 12, stk. 1, litra d, og § 36, stk. 7. Udvalget kan tiltræde det nedenfor af landbrugsministeren som nr. 24 stillede ændringsforslag, hvorefter kommunalbestyrelsen kan foretage afhjælpning på den forsømmelige lodsejers bekostning, hvis krav om hegning ikke efterkommes. Udvalget er endvidere med landbrugsministeren enig i, at tvistigheder mellem en bredejer og kommunalbestyrelsen om hegnsforspligtelsens omfang afgøres af vandløbsretten.

Udvalget har med landbrugsministeren drøftet mulighederne for at give vandløbsloven gyldighed for København. Udvalget har modtaget en redegørelse for den i København gældende lovgivning om vandafledning og henstiller til landbrugsministeren, at der optages drøftelser med Københavns kommunalbestyrelse om en modernisering af den københavnske vandafledningslovgivning med det sigte, at der hidføres ensartede regler i København og det øvrige land.

Et *flertal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) er med landbrugsministeren enig i de af ministeren fremsatte ændringsforslag nr. 14, 15, 26, 27, 44, 45, 46, 47 og 50 vedrørende ophævelse af statens refusion af 50 pct. af kommunernes udgifter til vedligeholdelse af offentlige vandløb m. m. Et *mindretal* (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke tiltræde disse ændringsforslag under henvisning til, at problemerne

i forbindelse med den fremtidige byrde fordeling i øvrigt endnu ikke har fundet sin løsning.

Landbrugsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 4, 6-21, 23-29, 31, 33-37, 39-47 og 49-51, som er tiltrådt af udvalget eller af et flertal, og hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1, 2, 3, 5, 22, 30, 32, 38 og 48, hvorom ligeledes henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af landbrugsministeren stillede ændringsforslag nr. 4, 6-13, 16-21, 23-25, 28, 29, 31, 33-37, 39-43, 49 og 51.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af landbrugsministeren stillede ændringsforslag nr. 7-13, 16-21, 23-25, 28, 29, 31, 33-37, 41-43, 49 og 51 samt de af mindretallet stillede ændringsforslag nr. 1, 2, 3, 5, 22, 30, 32, 38 og 48.

Ad II. forslag til lov om ændring af lov om landvæsensretter.

Landbrugsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1 og 2, som er tiltrådt af udvalget, og hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Ændringsforslag.

I. forslag til lov om ændring af vandløbsloven.

Til § 1.

Af et *mindretal* (Vivike):

1) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

„00. I § 2 indsættes som stk. 3:

„Stk. 3. Det påhviler vandløbsretterne at påse, at fredningsinteresser og andre almene hensyn tilgodeses, forinden tilladelser i henhold til nærværende lov gives.“

2) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

„01. I § 3, stk. 2, indsættes som nyt 3. og 4. pkt.:

„Rensning af dræn ved trykanordning må kun ske i tiden 1. november til 1. april og da under iagttagelse af lovens § 49, stk. 3. Ved drærensning uden for dette tidsrum må drænslammet pumpes op på det drænedede areal under hensyntagen til bestemmelserne i lovens § 5, stk. 1.“

3) I nr. 7 affattes § 5, stk. 1, nr. 3, således:

„3. Ensilagesaft, ajle og møddingsvand.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Vivike):

4) I nr. 7 affattes § 5, stk. 1, nr. 3, således:

„3. Ensilagesaft og ajle.“

Af *mindretallet* under nr. 1:

5) I nr. 8 udgår i § 5 b, stk. 2, ordene „stalde og“.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *flertallet* under nr. 4:

6) I nr. 8 ændres i § 5 b, stk. 2, „§ 5, stk. 1, nr. 3“ til: „§ 5, stk. 1, nr. 3 og 4.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

7) Efter nr. 8 indsættes som nyt nummer:

„02. I § 6 ændres „§§ 2-5“ til: „§§ 2-5 c“.

8) Nr. 10 udgår.

9) I nr. 15 ændres i § 10, stk. 2, litra b, „§ 15“ til: „§ 14“ og i litra e „§ 14, stk. 2“ til: „§ 15“.

10) I nr. 20 ændres i 5. linje „§ 101, stk. 1“ til: „§ 101“ og „§ 102, stk. 1“ til: „§ 102, stk. 1 og 2“.

11) Efter nr. 20 indsættes som nyt nummer:

„03. § 12, stk. 4, affattes således:

„Stk. 4. Dybdeangivelser og flodemålshøjder skal så vidt muligt ved nivellement være knyttet til Dansk Normal Nul (D.N.N.) og ellers til fixpunkter af varig art, hvis koter, beliggenhed og nærmere beskrivelse skal optages i regulativet eller fremgå af regulativet vedhæftet ajourført plan.“

12) I nr. 21 affattes § 12 a, stk. 1, litra a og b, således:

„a. en tydelig betegnelse af anlægget, herunder om bestående vandløb, er inddraget under det i medfør af § 73 c, og angivelse af grænserne for det opland, som anlægget skal betjene, samt eventuelle grænser for oplandets opdeling i underoplande og betalingsdistrikter,

b. bestemmelser om anlæggets hoved- eller samleledninger for spildevand og for andet afløb, afskærende ledninger, forsinkelsesbassiner og overfaldsbygværker med afløbsledninger til recipienten således som vist på en regulativet vedhæftet plan, der kan ajourføres med senere ændringer ved henvisning til planer for de nye arbejder.“

13) I nr. 21 affattes § 12 a, stk. 1, litra e, således:

„e. bestemmelser om hele anlæggets pasning og vedligeholdelse og om tekniske vilkår for fremtidig tilslutning.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af et flertal (Juul-Madsen, Stæhr Johansen, Niels Ravn, Poul Schlüter, Kristen Østergaard, Jens Chr. Christensen, Arne Christiansen, Amtoft, Jens Peter Jensen (Agerskov) og Helge von Rosen):

14) I nr. 22 udgår § 13, stk. 1, 3. pkt.

15) I nr. 24 udgår § 14, stk. 3, 2. pkt.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

16) I nr. 27 ændres i 1. linje „§ 16 a og § 16 b“ til: „§§ 16 a-16 c“.

17) I nr. 27 udgår i § 16 a, stk. 1, ordene „og § 75, stk. 4, sidste punktum.“

18) I nr. 27 indsættes i § 16 a, stk. 2, 1. pkt., efter „§ 12 a“ ordene: „med de af forholdene følgende lempelser.“

19) I nr. 27 indsættes efter § 16 b:

„§ 16 c. Landbrugsministeren kan udfærdige standardregulativer til brug ved udarbejdelse af regulativer for nye anlæg efter § 12 a og for bestående anlæg efter § 16 a.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan efter indstilling fra amtsrådet meddele udsættelse — dog længst indtil 1. april 1979 — med udarbejdelsen af regulativer for bestående spildevandsanlæg efter § 16 a, stk. 2.“

20) Efter nr. 29 indsættes som nyt nummer:

„04. I § 22, stk. 4, indsættes som nyt 2. pkt.:

„På samme måde forholdes, såfremt statslige myndigheders indgriben i henhold til lovgivningen om naturfredning og lignende medfører forøgede anlægsudgifter, jfr. § 74 c.“

21) Nr. 33 affattes således:

„33. § 31, stk. 3, sidste pkt., udgår.

Af *mindretallet* under nr. 1:

22) Efter nr. 34 indsættes som nyt nummer:

„05. I § 35, stk. 1, indføjes efter ordene „vedligeholdes forsvarligt“: „og grøde skal optages og henlægges mindst 1 m fra vandløbets kant“.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

23) Efter nr. 35 indsættes som nyt nummer:

„06. I § 36, stk. 4, 5. pkt., ændres „§ 15“ til: „§ 14“.

24) Efter nr. 35 indsættes som nyt nummer:

„07. I § 36, stk. 7, indsættes som 2. og 3. pkt.:

„Efterkommes kommunalbestyrelsens pålæg ikke inden den herfor givne frist, kan kommunalbestyrelsen foretage de fornødne arbejder på den forsømmelige bredejers bekostning. Tvistigheder mellem en bredejer og kommunalbestyrelsen om hegnsforpligtelsens omfang kan inden fristens udløb indbringes af bredejeren for vandløbsretten.“

25) I nr. 36 ændres i § 36, stk. 8, næstsidste pkt., „en vis frist“ til: „en rimelig frist“.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *flertallet* under nr. 14:

26) Nr. 37 affattes således:

„37. §§ 36 a-36 g ophæves.“

27) Nr. 38-44 udgår.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

28) Efter nr. 44 indsættes som nyt nummer:

„08. I § 37, stk. 1, 5. pkt., ændres „§ 87“ til: „§§ 87 og 88“.

29) Efter nr. 46 indsættes som nyt nummer:

„09. I § 41, 1. pkt., ændres „§ 40, stk. 2,“ til: „§ 40, stk. 2, 1. pkt.,“.

Af *mindretallet* under nr. 1:

30) Efter nr. 47 indsættes som nyt nummer:

„001. I § 49 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

„Stk. 0. Tilladelse til vandindvinding ved oprettelse af dambrug kan meddeles i et sådant omfang, at vandløbets minimumsvandføring på intet tidspunkt nedsættes til under $\frac{1}{3}$.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

31) Efter nr. 52 indsættes som nyt nummer:

„002. I § 68, stk. 1, ændres „nogen af de tilsynsførende kommunale bestyrelser“ til: „kommunalbestyrelsen“.

Af *mindretallet* under nr. 1:

32) I nr. 62 udgår § 73, stk. 2, sidste pkt.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

33) I nr. 63 affattes § 73 c, stk. 1, således:

„Stk. 1. Finder vandløbsretten, at sagen skal fremmes, træffes i kendelsen bestemmelse om,

1. ad hvilken vej og på hvilken måde spildevandet og andet afløb, jfr. § 70, stk. 2, skal føres til et vandløb, til havet eller til et område, hvor spildevandet uden skade for sundheden eller ulempe for de omliggende ejendomme kan optages eller anvendes til overrisling, jfr. dog lovgivningen om vandforsyning,
2. hvorvidt ledningerne skal udføres som rørledninger eller som åbne grøfter, og hvorvidt bestående vandløb skal indtages under anlægget eller reguleres, samt hvorvidt stikledninger til private grunde skal etableres og bestående septictanke skal sløjfes ved anlæggets foranstaltning,
3. i hvilket omfang der skal pålægges servitutter eller ske jordafståelser, og hvilke erstatninger der skal betales som følge heraf og i øvrigt som følge af anlægget,
4. anlæggets tekniske udførelse under hensyn til kloakoplandets hensigtsmæssige afgrænsning,
5. hvilke krav der skal stilles til rensningen af spildevandet, herunder også, om spildevandet fra industrielle virksomheder og lignende skal underkastes særskilt behandling,
6. hvornår anlægget skal være færdigt,
7. anlæggets fremtidige bestyrelse, herunder om dets drift, renholdelse og vedligeholdelse.“

34) I nr. 65 udgår § 74, stk. 4, sidste pkt., og i stedet indsættes:

„Kan enighed herom ikke opnås, udsættes landvæsenskommissionens sag, og fordelingen forelægges til afgørelse af amtsrådet eller, hvor kommunerne ligger i flere amtsråds kredse, af landbrugsministeren.“

35) I nr. 67 indsættes efter § 74 a, stk. 2, sidste pkt.:

„Kommunalbestyrelsens afgørelse og dens undladelse af at indbringe sagen for landvæsenskommissionen kan påklages efter reglerne i § 70 a, stk. 6.“

36) I nr. 67 affattes § 74 b således:

„§ 74. b. Udgifterne til

- 1) anlæggets fælles ledninger,
- 2) afskærende ledninger, som til beskyttelse af vandløb, søer og kyster optager spildevand fra flere kloakudløb og leder det til et af kommissionen godkendt rensningsanlæg,
- 3) rensningsanlæg samt
- 4) andre dele af det fælles anlæg

afholdes efter regler fastsat i en af kommunalbestyrelsen oprettet vedtægt.

Stk. 2. Grundejernes bidrag kan opkræves fra det tidspunkt, hvor arbejdet iværksættes, efter at landvæsenskommissionen har afsagt kendelse om sagens fremme, jfr. lov om landvæsensretter § 35, stk. 3. Der kan fastsættes a conto-bidrag til fremtidige arbejder efter landvæsenskommissionens bestemmelse om arbejds etapevisse færdiggørelse. Bidrag, der ikke i betalingsåret er anvendt til formålet, opsamles i en fond for kommunens spildevandsanlæg. Grundejernes bidrag kan udsættes med eller uden rentetilskrivning, midlertidigt eller endeligt nedsættes eller bortfalde.

Stk. 3. Landvæsenskommissionen godkender den kommunale vedtægts beregningsregler, herunder for offentlige vejes bidrag. Vedtægten kan indeholde hjemmel til, at grundejernes bidrag med ensartede afgifter, gældende for samtlige offentlige spildevandsanlæg i kommunen, pålignes samtlige grundejere, hvis ejendomme er tilsluttet de godkendte offentlige spildevandsanlæg, samt bestemmelser om særbidrag for ejendomme, hvis spildevand er af særlig beskaffenhed, og for ejendomme, der har eget vandindvindingsanlæg. I områder med kommunal vandforsyning kan bidragene afpasses efter

vandleverancen til eller vandafgiften for ejendommene.

Stk. 4. Har anlægget almen offentlig interesse, kan landvæsenskommissionen pålægge kommunen at yde tilskud til anlægsudgifterne. Tilskuddet kan være midlertidigt, således at der alene gives grundejerne henstand med betalingen.

Stk. 5. Særbidrag, beregnet efter spildevandets mængde og indhold af forurenende stoffer, kan nedsættes eller bortfalde efter landvæsenskommissionens bestemmelse, såfremt virksomheden indretter egne anlæg til rensning af sit spildevand. Det samme gælder særbidrag til afledning af overfladevand, såfremt der af ejeren af det pågældende areal træffes særlig foranstaltning til nedsættelse af den afleverede vandmængde.

Stk. 6. Landbrugsministeriet kan udfærdige standardvedtægter for udgifternes fordeling.

Stk. 7. Tvistigheder mellem en spildevandsproducent og kommunen om bidrag efter stk. 1-5 afgøres af landvæsenskommissionen.“

37) I nr. 67 udgår § 74 c, og §§ 74 d-74 g bliver herefter §§ 74 c-74 f.

Af *mindretallet* under nr. 1:

38) I nr. 67 affattes § 74 d, der bliver § 74 c, således:

„§ 74 c. Staten betaler anlægsudgifterne til spildevandsanlæg, såfremt udgifterne forøges som følge af:

1. statslige myndigheders indgriben i henhold til § 72 og § 74, i henhold til lovgivningen om by- og egnsplanlægning og byudvikling eller om fredning af områder, herunder vandløb, søer og strande, som er af betydning for almenheden som rekreative områder,
2. at søer og vandløb, der berøres af spildevandsanlægget, af indenrigsministeriet er betegnet som værende af sandsynlig betydning for befolkningens fremtidige, almindelige forsyning med vand.

Stk. 2. Landvæsenskommissionen kan ved foreløbig kendelse indstille, at staten yder bidrag til anlægsudgifterne til spildevandsanlæg, såfremt udgifterne forøges som følge af, at et for flere kommuner fælles spildevand

vandsanlæg udføres i stedet for et planlagt lokalt anlæg.

Stk. 3. Til andre anlæg, såvel offentlige som private, yder staten på rimelige vilkår lån til dækning af anlægsudgifterne.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *flertallet* under nr. 4:

39) I nr. 67 ændres i § 74 d, *stk. 2*, der bliver § 74 c, *stk. 2*, „§§ 74 a-74 c“ til: „§§ 74 a og 74 b“.

40) I nr. 67 indsættes i § 74 d, der bliver § 74 c, som nyt stykke:

„*Stk. 4.* Finder landvæsenskommissionen ikke grundlag for at afsige foreløbig kendelse efter *stk. 3*, kan vedkommende kommunalbestyrelse begære sagen udsat for selv at forelægge spørgsmålet om statstilskud for landbrugsministeren.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

41) I nr. 68 affattes § 75, *stk. 2*, således:
„*Stk. 2.* Udførelsen skal i almindelighed ske ved licitation eller med landvæsenskommissionens samtykke ved kommunens egen foranstaltning, men kan dog for enkelte leverancers vedkommende, eller hvis intet antageligt tilbud fremkommer, ske ved akkord underhånden.“

42) I nr. 69 indsættes i § 75, *stk. 4*, som nyt første punktum: „Når arbejdet er sluttet, fremlægges det af kommunen aflagte regnskab til offentligt eftersyn på den i kommunen sædvanlige måde.“

43) I nr. 72 ændres i § 77 c, *stk. 3*, „§ 74 e“ til: „§ 74 d“.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *flertallet* under nr. 14:

44) I nr. 78 udgår i § 83, *stk. 3*, 3. pkt., ordene „ , men refunderes efter reglerne i §§ 36 a og 36 b“.

45) I nr. 78 udgår i § 84, *stk. 3*, 2. pkt., ordene „ , men refunderes efter reglerne i §§ 36 a og 36 b“.

46) I nr. 78 affattes § 85 således:

„§ 85. Landbrugsministeren kan bestemme, at primærkommuner skal afgive årlige indberetninger til amtsrådet om kommunens administration af offentlige vandløb og offentlige spildevandsanlæg.“

47) I nr. 78 udgår i § 86, *stk. 5*, 3. pkt., ordene „men beløbet refunderes efter reglerne i §§ 36 a og 36 b“.

Af *mindretallet* under nr. 1:

48) Efter nr. 92 indsættes som nyt nummer:

„003. I § 104 indsættes som nyt 3. og 4. pkt.:
„Sagerne behandles som politisager, og bøderne indgår i et fond til fiskepleje. Fonden bestyres af Fiskeriorganisationernes Samarbejdsudvalg mod Vandforurening under ministeriets kontrol.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

49) I nr. 93 ændres i § 106, *stk. 6*, „behandling af visse sager angående“ til: „fremme af visse arbejder med“.

Til § 2.

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *flertallet* under nr. 14:

50) I *stk. 1* indsættes som 2. pkt.:
„Bestemmelserne i §§ 36 a-36 g og om beregningen m. v. af statens refusion ophæves først med udgangen af finansåret 1970-71, når refusionsbeløbene for finansåret 1969-70 er udbetalt.“

Af *landbrugsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

51) I *stk. 2* ændres „Lov nr. 49 af 17. februar 1942 og lov nr. 457 af 1. oktober 1945 om behandling af visse sager om“ til: „Lovbekendtgørelse nr. 513 af 13. oktober 1945 om fremme af visse arbejder med“.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Det fremgår af lovens § 2, *stk. 2*, at anden brug af vandløbene end vandafledning er betinget af betydelige interesser af økonomisk eller almen karakter. Af sådanne al-

mene interesser gør specielt naturfredningsinteressen sig overordentlig tit gældende. Det må derfor anses for nødvendigt at skaffe fornøden sikkerhed for, at denne interesse ikke ved manglende agtpågivenhed overses. Dette kan nu kun ske ved, at det pålægges vandløbsretten ex officio at påse, at fredningsnævnene i overensstemmelse med naturfredningslovens § 9 er blevet orienteret om den løbende sag og således har haft lejlighed til at gøre deres synspunkter gældende.

Til nr. 2.

Man renser nu drænledninger ved tryk, hvorved store propper af okker og slam presses ud i vandløbene, hvilket bevirker, at vildtfiskeyngelen dør, når der er ringe vandføring.

Til nr. 3.

Møddingsvand er en tilføjelse til ministerens forslag og må medtages, da møddingsvand er stærkt forurenende og ødelægger vandløbets naturlige tilstand.

Til nr. 4.

Ændringsforslaget imødekommer henstillinger fra forskellige kommunale og tekniske sammenslutninger, og den foreliggende formulering blev anbefalet af de hygiejniske og biologiske sagkyndige i spildevandskommissionen. Ændringen giver tillige bestemmelsen en klarere afgrænsning.

Til nr. 5.

Afløb fra stalde er i almindelighed ajle, og denne væske må ikke udledes i vandløb.

Til nr. 6.

Ved den ændrede affattelse fremhæves, at afledning fra stalde og gårdspladser omfattes af § 5, stk. 1, nr. 3, eller nr. 4, hvis der forvoldes skade.

Til nr. 7.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 8.

Ændringsforslaget imødekommer henstillinger om at bevare den gældende lovtækt i stedet for at udskyde bestemmelserne om aflevering til kommunalbestyrelsen af udskrifter af kendelser og forlig til administrativ fastsættelse.

Til nr. 9.

Ændringerne er en konsekvens af den ændrede affattelse af §§ 14 og 15.

Til nr. 10.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 11.

Ændringsforslaget er en konsekvens af den foreslåede ændrede affattelse af § 12a.

Til nr. 12 og 13.

Ændringsforslagene tilsigter at begrænse kravene til regulativers indhold til kun at omfatte spildevandsanlæggets hovedtræk.

I litra b er derfor kravet om angivelse af en række tekniske detaljer for ledninger udgået, og det er præciseret, hvilke ledninger og anlæg der omfattes af ordningen.

I litra a har man indføjet krav om oplysning om det kloakopland, som anlægget skal betjene.

Oplysninger om de økonomiske forhold er det ikke nødvendigt at medtage i regulativet, da de vil fremgå af kommunens betalingsvedtægt, jfr. ændringsforslaget til § 74 b, og litra e er derfor begrænset i overensstemmelse hermed til kun at omfatte tekniske oplysninger.

For nye anlæg, der færdigbehandles af landvæsenskommissionen, foreligger de ønskede tekniske oplysninger i det forelagte projekt, og man er af den opfattelse, at det hurtigt efter lovens gennemførelse vil være muligt at tilrettelægge sagsbehandlingen hos kommunernes ingeniører og andre projekterende således, at projekt og udkast til regulativ udarbejdes under ét og med anvendelse af det samme kort- og tegningsmateriale. Med hensyn til regulativer for bestående anlæg henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 18 og 19 til § 16a og § 16c.

Til nr. 14 og 15.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 26 og 27.

Til nr. 16 og 17.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

Til nr. 18 og 19.

De kommunale foreninger har fremhævet det betydelige arbejde, der for kommuner-

nes tekniske forvaltninger kan være forbundet med at tilvejebringe regulativer for bestående anlæg.

For spildevandsanlæg, der er udført i de senere år, må det antages, at de tekniske forvaltninger i det væsentlige må være i besiddelse af de tekniske oplysninger, som ifølge § 12a skal samles i regulativet. For ældre anlæg og især for de anlæg, som omhandles i lovens § 79, vil oplysningerne jævnlige være forbundet med nogen usikkerhed. Det findes rimeligt, at der fremstilles en plan, der viser de bestående ledninger, som kommunen har kendskab til, og at dette kort suppleres, efterhånden som anlægget udbygges, eller man på anden måde bliver bekendt med yderligere dele af det offentlige anlæg.

De nærmere regler herom kan fastsættes i landbrugsministerens standardregulativ, jfr. § 16 c.

Til nr. 20.

Under forhandlingerne om lovforslaget er der fra fiskeriorganisationernes samarbejdsudvalg fremsat forslag om, at lovens § 2 suppleres med en bestemmelse om, at vandløbsretten, forinden der meddeles tilladelse til en vandløbsregulering, skal påse, at naturfredningsinteresser og andre almene hensyn ikke skades ved projektets gennemførelse. Da den efter vandløbslovens § 2, stk. 1 og 2, bestående fortrinnsret for vandløbenes anvendelse til afledningsformål fremfor andet brug er af central betydning for såvel landbruget som for kommunerne, kan forslaget om begrænsning af § 2 ikke imødekommes. Hvis fredningsmyndighederne ønsker at bevare vandløbets hidtidige tilstand, kan dette ske på sædvanlig måde efter naturfredningsloven.

Hvis derimod fredningsinteresser uden egentlig fredning ønskes tilgodeset derved, at vandløbsreguleringen ændres og gennemføres på en dyrere måde, er der behov for at skaffe dækning for merudgiften på samme måde, som det er tilfældet efter den gældende § 94 (veje og jernbaner), og som ved visse spildevandsanlæg efter lovforslagets § 74 d. Da sådanne sammenstød mellem afvandingsinteresser og naturfredningsinteresser bør løses ad politisk vej, foreslås § 22, stk. 4, hvorefter statstilskud kan ydes til afvandsingsforanstaltninger, der fordyres af til-

sanding af udløb i havet eller som følge af lovligt udførte afvandingsarbejder i baglandet, udvidet til også at gælde fordyrelser som følge af hensynet til naturfredningsinteresser.

Til nr. 21 og 23.

Ændringerne er redaktionelle.

Til nr. 22.

Grøde ændrer ofte vandløbets naturlige tilstand, idet det danner propper, der hindrer vandføringen, så arealer nær vandløbet tager skade. Rådende grøde nedsætter vandets iltindhold, hvilket medvirker til fiskedrab. Drivende grøde er til stærk gene for erhvervsfiskeriet i saltvand, for lystfiskere og dermed til gene for rekreative interesser. Hvad det koster at optage grøden, spares mængdefold på sundhedsstyrelsens konto.

Til nr. 24.

Ændringen tilsigter at lette kommunernes vedligeholdelse af offentlige vandløb. Efter lovens § 102 kan kommunerne afhjælpe skete skader på vandløb, og det er derfor rimeligt at give kommunen en tilsvarende adgang til at forebygge skader.

Opstår der tvistigheder mellem en bredejer og kommunalbestyrelsen om omfanget af den af kommunen krævede hegning m. m., findes det rimeligt, at sådanne tvistigheder, der har nøje sammenhæng med vandløbsforanstaltninger, afgøres af vandløbsretten.

Til nr. 25.

Ændringen imødekommer en henstilling fra landbrugsorganisationerne.

Til nr. 26 og 27.

I det af indenrigsministeren fremsatte forslag til lov om generelle tilskud til kommunerne forudsættes den i 1963 gennemførte statsrefusion af 50 pct. af kommunernes udgifter til vedligeholdelse af offentlige vandløb ophævet fra 1. april 1970. I konsekvens heraf foreslås vandløbslovens §§ 36 a-36 g ophævet, og lovforslagets nr. 38-44 til disse paragraffer kan udgå. Forslaget til lov om generelle tilskud til kommunerne forudsættes at have virkning fra og med finansåret 1970-71. Kommunernes vandløbsudgifter i 1969-70 refunderes efter de hid-

tidige regler ved bevilling på finansloven 1970-71, da opgørelserne først kan foreligge i dette finansår, jfr. ændringsforslag nr. 50 til § 2.

Til nr. 28 og 31.

Ændringerne er af redaktionel betydning.

Til nr. 29.

Ved ændringen præciseres, at den omhandlede fortrinsret, der står i forbindelse med lodsejernes vedligeholdelsesbyrde, kun har praktisk betydning ved private vandløb. De i § 41 omhandlede fordelingsregler kan dog være vejledende, når vandløbsretten behandler sager om indtagning af vand fra offentlige vandløb til vandingsformål efter §§ 38-47, mekaniske vandingsanlæg efter § 48 og til dambrug efter § 49.

Til nr. 30.

Umådeholden vandindvinding er til stor skade for bestanden af vildtfisk, idet vandet vel vender tilbage til vandløbet, men i afiltet tilstand og først genvinder sin naturlige tilstand efter flere kilometers løb. På denne strækning er trivsels- og levebetingelserne for vildtfisken stærkt nedsat, hvilket nedsetter menneskelige trivselsbetingelser.

Til nr. 32.

Ændringsforslaget er en konsekvensændring af ændringsforslag nr. 1.

Til nr. 33.

Lovforslaget tilsigter, at vandløbsrettens behandling af spildevandsprojekter særligt skal tilgodese vandområdernes beskyttelse mod forurening. Det er i ændringen af § 73 c, stk. 1, nr. 1, præciseret, at retten skal påse, at spildevandet på forsvarlig måde føres til en egnet recipient. Vandløbsrettens behandling af rensningsanlægget (§ 73 c, stk. 1, nr. 5) forudsætter kendskab til kloakoplandet, jfr. § 73 c, stk. 1, nr. 4, sammenholdt med den i ændringsforslag nr. 12 foreslåede affattelse af § 12 a, stk. 1, litra a. Endvidere må vandløbsretten have forelagt oplysninger om de hovedledninger, hvorved spildevandet føres til rensningsanlægget, og ikke mindst om overfaldsbygværker o. lign., hvorved urensset spildevand kan ledes uden om rensningsanlægget, jfr. den i nr. 12 foreslåede affattelse af § 12 a, stk. 1, litra b.

Ændringen af § 73, stk. 1, nr. 2, om septic-tanke og stikledninger tilsigter at præcisere nogle spørgsmål, hvorom der i praksis har hersket nogen tvivl.

Til nr. 34.

Under den ny kommunestruktur er det ønskeligt, at uenighed mellem kommuner om finansiering af fælles spildevandsanlæg afgøres af de overordnede administrative myndigheder, der også vil have indseende med områdets planlægning.

Til nr. 35.

Ændringen tilsigter at tydeliggøre bestemmelsen med hensyn til klagevejen i disse sager.

Til nr. 36 og 37.

Den ændrede formulering følger i det væsentlige forslag fra de kommunale organisationer og harmonerer med princippet om at henskyde de økonomiske spørgsmål til kommunale myndigheders afgørelse ved en kommunal betalingsvedtægt. Dog er det nødvendigt af hensyn til grundsætningen i lovens § 74, stk. 5, 2. pkt., som ikke ændres, om, at grundejerne skal betale ligeligt efter den fordel, som opnås ved anlægget, at betalingsvedtægtens beregningsregler (fordelingsprincipper) godkendes af landvæsenskommissionen, jfr. herom tillige side 29, sp. 2, midt i bemærkningerne til lovforslaget. Ligeledes er det efter vejtilskudslovens § 2, stk. 1, nødvendigt, at landvæsenskommissionen træffer afgørelse om beregningsreglerne for offentlige vejes bidrag.

Pålægning af a conto-bidrag til arbejder, der gennemføres etapevis, er indføjet i den ændrede affattelse af § 74 b, stk. 2, og sammesteds er medtaget en bestemmelse om henlæggelse til en kloakfond af bidrag, der ikke er medgået til dækning af udgifter, som forudsat side 29, sp. 2, midt i bemærkningerne til lovforslaget.

Til nr. 38.

Det nytter ikke meget, at loven påbyder oprettelse af rensningsanlæg, når det i almindelighed overlades til forureningskilderne selv at klare finansieringen. På den måde kan der gå flere menneskealdre, inden forureningen ophører.

Faktum er, at mange kommuner og private ikke har den fornødne kapital. Derfor bør de kunne låne pengene af staten, og i særlige tilfælde som omtalt i den foreslåede § 74 d, stk. 1, bør staten bekoste oprettelsen. Om skatteyderne betaler over stats- eller kommuneskatten, kan være ligegyldigt. Det afgørende er hurtigst muligt at få forureningen standset.

Til nr. 39.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 40.

Ændringen tilsigter at give en kommune, som ikke har fået medhold hos landvæsenskommissionen, adgang til selv at forelægge spørgsmålet om statstilskud for landbrugsministeren.

Til nr. 41.

Ændringen tilsigter at bibeholde den hidtidige formulering, således som denne er anvendt i praksis.

Til nr. 42.

Ændringen tilsigter at sikre de bidragspligtige grundejere meddelelse om regnskabet for et afsluttet anlæg, når der for fremtiden ikke holdes møde i landvæsenskommissionen til regnskabets godkendelse.

Til nr. 43.

Ændringen er en konsekvens af ændringsforslag nr. 35 og nr. 36.

Til nr. 44, 45 og 47.

Ændringerne er konsekvensændringer af nr. 26.

Til nr. 46.

Amtsrådet, der efter § 82, stk. 1, fører overtilsyn med primærkommunernes bestyrelse af kommunevandløbene, har hidtil fået detaljerede oplysninger om vandløbenes vedligeholdelse gennem behandlingen af de årlige indberetninger efter § 36 c, stk. 2. Som konsekvens af ændringsforslag nr. 26 om refusionsordningens ophævelse tilsigter nærværende ændringsforslag at sikre amtsrådene den nødvendige indsigt i primærkommunernes administration vedr. vandløbene.

Til nr. 48.

Det må være rimeligt, at bøderne tilfalder dem, der har lidt tab ved forseelsen. Det er ikke kommunerne, men lyst- og erhvervsfiskere, der landet over ofrer mange penge på udsætning af fiskeyngel, som ofte går til ved forureninger.

Til nr. 49 og 51.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

Til nr. 50.

Bestemmelserne i §§ 36 a til 36 g om beregningen m. v. af refusionsbeløbene foreslås opretholdt i finansåret 1970-71, hvor refusionen af kommunernes vedligeholdelsesudgifter i 1969-70 kommer til udbetaling.

II. forslag til lov om ændring af lov om landvæsensretter.

Af landbrugsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) I nr. 5 ændres i § 4, stk. 5 (der bliver stk. 4), sidste pkt. „amtsrådet“ til: „landbrugsministeren“.

2) Efter nr. 19 indføres som nyt nummer:

„00. I § 28 tilføjes som nyt stykke:

„Stk. 2. Forudsætter sagens oplysning fremlæggelse af dokumenter, der af vedkommende part eller tredjemand hævdes at indeholde forretningshemmeligheder, hvis offentliggørelse vil kunne skade ham eller pådrage ham udgifter eller betydelig ulemage, kan landvæsensrettens formand bestemme, at dokumenterne alene skal være til rådighed for rettens medlemmer, den teknisk sagkyndige og vedkommende kommune.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Beføjelsen til at afgøre klagesager om fritagelse for hvervet som nævnsmand har hidtil for sognekommunernes vedkommende været henlagt til amtsrådet og for købstadkommunerne til landbrugsministeriet. Disse beføjelser foreslås nu henlagt til landbrugsministeriet. Man har herved lagt vægt på at

opnå overensstemmelse med principperne i det forelagte lovforslag om ændring af den kommunale valglov, hvorefter indenrigsministeriet er ankeinstans i sager om fritagelse for kommunale hverv. Klagesager om fritagelse for hvervet som nævnsmand har hidtil været meget fåtallige, og da de bør afgøres ud fra ensartede betragtninger, herunder i overensstemmelse med indenrigsministeriets praksis i klagesager vedrørende kommunale hverv, har man fundet det rigtigst at lade landbrugsministeriet træffe den endelige afgørelse i disse sager, og man forudsætter, at afgørelserne vil blive truffet efter samråd med indenrigsministeriet.

Til nr. 2.

Under behandlingen af sager vedrørende afledningen af industrispildevand kan det ikke udelukkes, at en virksomhed af hensyn til sagen må fremlægge detaljerede oplysninger, som virksomheden af økonomiske og konkurrencemæssige grunde ønsker be-

varet som en forretningshemmelighed, f. eks. vedrørende procesgangen i virksomheden eller vedrørende de af virksomheden anvendte råvarer m. v.

I denne situation vil en begrænsning af lov om landvæsensretter § 24, stk. 1, hvorefter landvæsensrettens møder er offentlige, ved en regel om, at dørene kan lukkes, jfr. retsplejelovens § 29, stk. 3, ikke yde beskyttelse. I domstolssager er der kun to eller få parter, medens antallet af personer, der som interesserede i en spildevandssag må behandles som „parter“, kan være stort, og retsplejelovens § 29, stk. 3, giver kun adgang til at fjerne tilhørerne fra retsmødet.

Ændringsforslaget tilsigter derfor at give landvæsensrettens formand, der efter den gældende § 28 skal vejlede parterne, adgang til at afskære uvedkommende fra at blive bekendt med ovennævnte forretningshemmeligheder. Denne ordning svarer til principperne i retsplejelovens §§ 298, stk. 2, 299 og 300.

Juul-Madsen.

Stæhr Johansen.

Niels Ravn.

Poul Schlüter.

Kristen Østergaard,
formand.

Jens Chr. Christensen.

Arne Christiansen.

Amtoft,
næstformand.

Jens Peter Jensen (Agerskov).

Helge von Rosen.

Chr. Thomsen.

Kaj Andresen.

Hans Hækkerup.

K. Axel Nielsen.

Chr. Rasmussen,

Teichert.

Vivike.

Bilag.

Spørgsmål 1:

Hvad forstås nærmere ved udtrykket „ad hvilken vej“ i § 73 c, stk. 1, nr. 1, under lovforslagets nr. 63?

Svar:

Udtrykket „ad hvilken vej“ i § 73 c, stk. 1, nr. 1, betyder i sig selv ikke andet end f. eks. „hvordan“; men i sammenhæng med resten af teksten i nr. 1 angiver det, at vandløbsretten til beskyttelse af vandområderne mod forurening kan bestemme, på hvilken måde spildevandet skal føres til en egnet recipient. Dette indebærer, at retten skal tage stilling til kloakoplandets afgrænsning (gældende § 74, stk. 5) og rensningsanlæggets placering og størrelse samt afskærende ledninger (§ 74 c, stk. 1) og afløbsledningen fra rensningsanlægget, jfr. § 73 c, stk. 1, nr. 2, 4 og 5, og stk. 2. Men for at varetage denne opgave er det nødvendigt, at landvæsenskommissionen kender og tager stilling til overfaldsbygværker og lignende, hvorigenem urensset spildevand kan ledes uden om rensningsanlægget til det vandområde, som det netop er meningen at beskytte mod forurening. Ligeledes må kommissionen have oplysninger om eventuelle separate regnvandsledninger, hvis eksistens er en forudsætning for spildevandsanlæggets dimensionering, jfr. forslag nr. 54 til § 70, stk. 2. I øvrigt skal landvæsenskommissionen tage stilling til de forskellige interesser, som knytter sig til vandområdernes renholdelse, jfr. de i forslag nr. 62 til § 73, stk. 2, inde-

holdte bestemmelser om, hvem der skal indkaldes til møde. Efter forslag nr. 65 til § 74, stk. 4, 2. pkt., kan landvæsenskommissionen bestemme, at spildevandet, i stedet for at behandles på et foreslået lokalt anlæg, skal ledes til et andet, bestående rensningsanlæg. Også dette omfattes af udtrykket „ad hvilken vej“.

Spørgsmål 2:

Hvordan fortolker ministeren udtrykket „anlæggets tekniske udførelse“ i § 73 c, nr. 4?

Svar:

Udtrykket „anlæggets tekniske udførelse“ i § 73 c, nr. 4, må i det hele fortolkes under hensyn til, hvad der foran er anført til spørgsmål 1, og må således navnlig omfatte udførelsen af rensningsanlægget til opfyldelse af rensningskravene efter nr. 5 og under hensyntagen til den hensigtsmæssige afgrænsning af kloakoplandet (gældende § 74, stk. 5); men tillige udførelsen af de foran nævnte overfaldsbygværker og lignende, igennem hvilke urensset spildevand kan ledes uden om rensningsanlægget.

Endelig må det erindres, at landvæsenskommissionen også behandler sager efter vandforsyningsloven. En bestemmelse i landvæsenskommissionens kendelse om, at visse ledningsstrækninger til beskyttelse af et vandværks indvinding af rent grundvand skal udføres med tætte samlinger, vil jeg anse for omfattet af udtrykket „anlæggets tekniske udførelse“.